

لیلی و مجنون هاتفی جامی و نظامی

نرگس جابری نسب^۱، علیرضا مظفری^۲

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

۲- کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب، دانشکده ادبیات و زبان های خارجی

چکیده

در میان «نظیره پردازان نظامی»، ملا عبدالله هاتفی خبوشانی جامی، چهره‌ای برجسته و شاخص است. وی خواهرزاده نورالدین عبدالرحمن جامی، شاعر و عارف ایرانی قرن نهم و نظیره گوی مشهور عهد تیموری و اوایل عصر صفوی است. وی مثنوی های پنج گانه خود را (۱. لیلی و مجنون ۲. شیرین و خسرو ۳. هفت منظر ۴. تمرنامه یا تیمورنامه، ۵. شاهنامه) به تقلید از خمسه نظامی (۱. مخزن الاسرار، ۲. خسرو و شیرین، ۳. لیلی و مجنون ۴. هفت پیکر ۵. اسکندرنامه) سرود. هاتفی منظومه لیلی و مجنون را به استقبال از لیلی و مجنون نظامی در همان وزن و بحر سرود. این منظومه دارای ۲۱۹۸ بیت است و موضوع آن ماجرای قیس از قبیله بنی عامر (معروف به مجنون) است که دل‌باخته دختری به نام لیلی می‌شود و سر به بیابان می‌گذارد و مجنون می‌شود. هاتفی منظومه لیلی و مجنون را به امیرعلی شیر نوایی تقدیم کرد. لیلی و مجنون سروده هاتفی، به لحاظ داستانپردازی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است، وی ضمن افزودن بر غنای درونمایه‌ی اثر، در جای پای نظامی پای نهاد و این اثر را از یک «تقلید صرف» خارج کرد و در عین آن که به داستانسرایی بزرگ گنجه، نظر داشت، اثر ارزشمند ماندگاری که به صبغه‌ی تازگی نیز آراسته شده است بر جای نهاد. نگارنده در این مقاله تلاش دارد که بخشهای مختلف داستان لیلی و مجنون هاتفی و لیلی و مجنون نظامی را با هم مقایسه کند.

واژگان کلیدی هاتفی جامی، آثار و احوال، لیلی و مجنون.